

Indsamling af nødder, svampe, bær og rav i naturen

Baaner, Lasse

Published in:
Videnblade Planlægning og Friluftsliv

Publication date:
2018

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Baaner, L. (2018). Indsamling af nødder, svampe, bær og rav i naturen. *Videnblade Planlægning og Friluftsliv*, (06.01-107).

Indsamling af nødder, svampe, bær og rav i naturen

Nødder må han plukke så mange, som han der fortærer, og ej videre. Sådan lyder Danske Lovs 6-17-31 vedtaget under Christian V i 1683. Bestemmelsen er formentlig stadig gældende og danner grundlaget for det, vi i dag kan kalde en uskadelig pluknings- eller nytteret. Den gælder for det, vi kan plukke langs markveje, i skoven, i klitter m.v. Når det handler om rav fundet på stranden, er det imidlertid den gamle strandgangsret, vi skal finde retsgrundlaget i.

Danske Lovs 6-17-31 har en lang historie bag sig. Bestemmelsens forlæg var Skånske lov fra årene omkring 1207, der lød således: Drager en mand gennem en anden mands indhegnede skov, da må han samle så mange nødder, som han spiser der, og føre bort i sin hat fuld eller sine handsker fulde. I 1798 omtalte offentlig lærer i lovkyndighed Lau-

ritz Nørregaard Danske Lovs 6-17-31 som en uskyldig nyttesret, der ikke fortrænges af den almindeligt gældende ejendomsret over private ting. I år 1800 skrev kammerråd Jacob Mandir, at bestemmelsen er et udtryk for en uskyldig brugsret, som efter naturens ret kan tilkomme det ene menneske i henseende til ting, som er det andet menneskes ejendom. I en håndbog i dansk kriminalret af P. Algreen-Ussing fra 1831 omtales bestemmelsen som retten til uskadelig nyttebrug – *furtum innoxiae utilitatis*. Samme forfatter fremhæver, at bestemmelsen formentlig bør fortolkes til også at omfatte andre hængende frugter, der plukkes på steder, hvor vedkommende har lovlig adgang.

Den senere naturfrednings- og naturbeskyttelseslovgivning har hverken ophævet, ændret eller omtalt Danske Lovs 6-17-31. Konklusionen

må formentlig være, at den endnu er gældende. Der er formentlig også basis for at fortolke bestemmelsen som et udslag af en mere generel uskadelig nytteret, der også omfatter indsamling af bær, frugter og grene fra vilde planter, svampe m.v.

Naturbeskyttelsesloven og adgangsbekendtgørelsen

Naturbeskyttelsesloven giver adgang til en lang række naturområder, og adgangsbekendtgørelsen, der har hjemmel i loven, fastsætter en række ordensregler for udnyttelsen af naturbeskyttelseslovens adgangsret.

Reglerne i naturbeskyttelsesloven tager ikke direkte stilling til Danske Lovs uskadelige pluknings- eller nytteret, og loven giver ikke i sig selv ret til at plukke eller samle ting ind fra naturen. Alligevel er forholdet søgt reguleret i adgangsbekendtgørelsens ordensregler. Bekendtgø-

Brombær er en af naturens gaver til friluftsfolket, og gammel ret betyder, at man må plukke dem, hvor man lovligt må færdes.

Kantareller er en populær spisesvamp, men man må ikke sælge af dem, hvis de ikke er samlet i ens egen skov eller efter aftale med skovejeren.

FOTO: OVE OVERBY

FOTO: HELENE OVERBY

relsen indeholder en bestemmelse om, at det ikke er tilladt at foretage erhvervsmæssig indsamling af nødder, bær, svampe, frø og kogler, blomster, urter, grene, kviste, mos og lav m.v. Bekendtgørelsen siger også, at indsamling i begrænset omfang til privat brug er tilladt. Kogler må kun tages fra skovbunden, og grene og kviste må ikke indsamles i bevoksninger, hvor der oparbejdes pyntegrønt.

Indsamling af sten og rav

Sten har sjældent nogen særlig handelsværdi og kan formentlig indsamles i beskedent omfang i privat øjemed med henvisning til den uskadelige nytteret, hvis en sådan anerkendes. Men hvad med rav?

Rav indsamles i betydeligt omfang erhvervsmæssigt langs kysterne og om efteråret efter pløjning af marker, hvor der tidligere har været havbund. Større stykker rav kan indbringe flere tusinde kroner, og udgangspunktet er, at den slags ting af mere end ubetydelig værdi tilhører ejendommens ejer.

Ejendomsgrænsen langs kysten

Efter dansk rets almindelige regler starter den private ejendomsret ved højeste daglige vandstandslinje – det der også kaldes havstokken. At grænsen ligger der, skyldes formentlig det praktiske forhold, at højeste daglige vandstandslinje normalt kan ses på strande og kyststrækninger ved en større eller mindre bræmme af tangopskyl m.v. Neden for havstokken er man på søterritoriet, der er underlagt det, der kaldes statens højhedsret, dvs. ejes af staten. Stykket mellem højvandslinjen og lavvandslinjen er det, der kaldes forstranden. På de fleste danske kyster er dette stykke kun nogle få meter bredt, men særligt i vadehavet, hvor der også samles meget rav, er der tale om meget store arealer.

Retten til fundet rav

Retten til at samle sten og navnlig rav på forstranden har også en lang

FOTO: LASSE BAANER

Gamle regler betyder, at man må samle rav både på forstranden og ovenfor havstokken. Rav fundet på marker og ved gravearbejder m.v. må derimod antages at tilhøre ejendommens ejer.

historie bag sig. Så tidligt som i Jyske Lov fra 1241 blev statens ejendomsret til søterritoriet og strandingsgods fastslået: Vrag som kommer til lande, og som ingen følger eller kommer efter, det ejer kongen, fordi kongen ejer hele forstranden, og det som ingen ejer, ejer kongen. Heraf fulgte også statens ret til rav, der var drevet i land, og denne ret blev angiveligt senest fastslået i et memorandum fra Rentekammeret fra 1787.

Statens ret til rav var dog både før og efter 1787 overordentlig svær at håndhæve. Efter at et par sager om ilanddrevet rav i 1840-erne kom for Højesteret, og ravet blev tilkendt finderne, opgav staten helt at forsvare retten til rav. Efter endnu en sag i 1871, hvor Højesteret tilkendte tre drenge fra Vorupør retten til et stykke rav, som de havde fundet og som var blevet solgt af politimesteren, blev der givet udtrykkelig meddelelse til strandfogederne om, at ravsamlingen var fri. Det er formentlig baggrunden for, at der i dag i Miljøstyrelsens vejledning om adgang til naturen, er anført, at fundet rav tilhører finderne.

Hvad så med det rav, der findes oven for forstranden – altså på den

del af stranden, der er underlagt privat ejendomsret? Følger man den ældre strandgangsret for ilanddrevet gods, hvaler m.v., så gælder de ikke bare ting fundet på forstranden, men også opskyllede ting fundet på den øvrige ubevoksede strandbred. Det samme må formentlig antages at gælde for rav i dag.

Rav fundet på den ubevoksede strandbred må altså antages at tilhøre finderne. Rav fundet på marker og andre jorder og rav fundet ved gravearbejder m.v. må derimod antages at tilhøre ejendommens ejer efter de almindelige ejendomsretlige regler.

Lasse Baaner, Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi

Referencer

Lasse Baaner: De danske adgangsregler. IFRO Rapport 272. Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi, Københavns Universitet

Lasse Baaner: Den lille adgangsretlige lovsamling. Skovskolen og Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi, Københavns Universitet